

Sygn. akt II Ca 714/12

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Pratkowiecka (spraw.)
Sędziowie:	SO Robert Figurski SO Sabina Ziser
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Zielińska

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2013 roku w Legnicy

na rozprawie sprawy

z wniosku H. H.

przy udziale uczestników postępowania M. K., A. M. i R. K.

o stwierdzenie nabycia spadku po A. K. (1)

na skutek apelacji uczestnika postępowania R. K.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Lubinie

z dnia 21 września 2012 roku

sygn. akt I Ns 747/12

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Lubinie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 714/12

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Lubinie postanowieniem z dnia 21 września 2012r. stwierdził, że spadek po A. K. (2), zmarłym 24 lutego 2012r. w L., ostatnio stale zamieszkałym w P., na podstawie testamentu z dnia 17 maja 2011r. nabyła w całości H. H., córka W. i E. oraz orzekł, że uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sąd I instancji ustalił, że spadkodawca A. K. (1) w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z M. K.. Spadkodawca pozostawił dwoje dzieci: A. M. i R. K..

Spadkodawca pozostawił ważny, własnoręczny testament sporządzony w dniu 17 maja 2011r., w którym do całości spadku powołał wnioskodawczynię H. H.. Jednocześnie ustanowił ją wykonawcą swojej ostatniej woli i zobowiązał do „przekazania” na rzecz uczestników postępowania M. K., A. M. i R. K. majątku położonego w P., tj. udziału w mieszkaniu przy ulicy (...) oraz ruchomości w nim znajdujących się.

Sąd Rejonowy uznał, że pozostawiony przez spadkodawcę testament jest ważny, zawiera on wymagane prawem elementy oraz wyraźną wolę spadkodawcy. Natomiast jeżeli chodzi o zobowiązanie spadkodawcy do „przekazania” na rzecz uczestników postępowania określonych składników spadku, to – zdaniem tego Sądu - ma ono charakter polecenia w rozumieniu 982 k.c., a wzmianki o takim poleceniu nie zamieszcza się w sentencji orzeczenia.

Powyższe postanowienie zaskarżył uczestnik postępowania R. K., który zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 961 k.c. poprzez jego niezastosowanie oraz art. 982 k.c. poprzez jego zastosowanie, w sytuacji, gdy spadkodawca uczynił w testamencie zapisy wyczerpujące prawie cały spadek,

2. naruszenie prawa procesowego, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i pominięcie, że spadkodawca dokonując rozporządzenia testamentowego na rzecz wnioskodawczyni oraz uczestników postępowania, rozporządził całym swoim majątkiem,

- art. 232 k.p.c. i 227 k.p.c. poprzez niewyjaśnianie wszystkich istotnych okoliczności sprawy i wydanie orzeczenia bez rozważenia twierdzeń uczestników postępowania,

- art. 677 k.p.c. poprzez niewskazanie w postanowieniu wszystkich spadkobierców, w tym żony M. K. oraz dzieci: A. M., zd. K. i R. K..

Uczestnik postępowania R. K. domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez „uwzględnienie, że spadkobiercami powołanymi do całego spadku są: M. K., R. K. i A. M., którzy dziedziczą w częściach równych”, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zasadny jest wniosek apelacji o uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 670 k.p.c. zdanie pierwsze, sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. Oznacza to, że przy ustalaniu kręgu spadkobierców sąd spadku nie jest związany żadnymi wnioskami uczestników ani ich oświadczeniami.

Sąd I instancji nie dokonał takiego badania, pomimo że treść testamentu w tym zakresie budzi szereg wątpliwości. Wprawdzie spadkodawca oświadczył w testamencie, że H. H. „ma prawo do dziedziczenia całego mojego majątku, jaki posiadam w chwili śmierci”, ale już w kolejnych słowach precyzuje „chodzi mi o to, co mam w obecnym mieszkaniu, łącznie z samochodem i wyposażeniem”. Następnie spadkodawca zobowiązuje H. H. do przekazania na rzecz jego żony M. K., córki A. M. i syna R. K. „wszystkiego (całego) mojego majątku położonego (znajdującego się w P.), głównie w postaci: udziału w mieszkaniu usytuowanym w P. na ul (...) i ruchomości w tym mieszkaniu się znajdujących”. Jednak w kolejnym zdaniu precyzuje owo postanowienie: „Mieszkanie przechodzi na wyłączną własność mojej żony M. K., a po jej śmierci, zgodnie z obowiązującym prawem, na własność moich dzieci (zgodnie z poczynionymi przez M. K. ustaleniami, jeśli je podejmie)”.

Przytoczone wyżej najważniejsze postanowienia testamentu A. K. (1) rodzą szereg wątpliwości co do kręgu osób uprawnionych do spadkobrania oraz charakteru poczynionych przez spadkodawcę rozporządzeń, w szczególności, czy H. H. w istocie jest spadkobiercą ustawowym, czy też zapisobiercą, czy postanowienia testamentu dotyczące

udziału w mieszkaniu położonym w P. przy ulicy (...) i ruchomościach w nim się znajdujących są poleceniem z art. 982 k.c., czy też zapisem, o którym stanowi art. 968 k.c., a jeśli zapisem – to czy udział w mieszkaniu ma przyspaść żonie spadkodawcy M. K., czy również dzieciom spadkodawcy: A. M. i R. K.. Jeśli natomiast uznać, że spadkodawca rozrządził przedmiotami majątkowymi, które wyczerpują prawie cały spadek, konieczne będzie zastosowanie w sprawie art. 961 k.c.

Równocześnie należy zauważyć, że w treści testamentu spadkodawca powoływał się na adwokata J. B.; „który zna wiele szczegółów dotyczących tego dokumentu”, gdyż, jak dalej pisze spadkodawca, dużo z nim rozmawiał na temat swojej ostatniej woli i w razie jakichkolwiek wątpliwości co do treści testamentu, należy zwrócić się do niego o ich wyjaśnienie.

Sąd I instancji nie rozważał żadnej z wyżej wskazanych wątpliwości, błędnie konkludując o „wyraźnej woli spadkodawcy”. Takie założenie z przedstawionych wyżej względów było przedwczesne i stanowiło o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Konsekwencją nierozpoznania przez Sąd Rejonowy istoty sprawy było uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji winien dążyć do wyjaśnienia przedstawionych wyżej wątpliwości poprzez co najmniej ponowne przesłuchanie wnioskodawczyni H. H. i uczestników postępowania, przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka J. B. i analizę treści tak testamentu pisemnego spadkodawcy, jak i jego notatek sporządzonych w dniu 17 maja 2011r. Wprawdzie w rozpoznawanej sprawie adwokat J. B. jest pełnomocnikiem wnioskodawczyni H. H., niemniej przepis art. 259 k.c. nie wyłącza go z grona osób, które mogą być świadkami. W postępowaniu cywilnym nie ma przepisu, który by wprowadzał zakaz przesłuchiwanie pełnomocnika procesowego jako świadka, niemniej adwokat powołany na świadka powinien rozważyć wypowiedzenie pełnomocnictwa.

Dopiero przeprowadzenie powyższych dowodów i ich wszechstronna ocena pozwoli na ustalenie faktycznej woli spadkodawcy.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji